

UZASADNIENIE

Odwołująca się (płatnik składek) (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła odwołanie od decyzji z dnia 17 czerwca 2021 roku znak: 06000/604/MW37469/2021-ZAS, zobowiązującej ją do zwrotu nienależnie wypłaconego E. W. zasiłku macierzyńskiego z funduszu chorobowego za okres od dnia 15 września 2020 roku do dnia 30 listopada 2020 roku w łącznej kwocie 15 805,02 zł wraz z odsetkami. Odwołująca się (płatnik składek) wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji oraz zasądzenie od organu na rzecz odwołującej się zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Decyzji zarzuciła:

- wadliwe ustalenie, jakoby do wynagrodzenia z tytułu umowy o dzieło UD/2019-11/2 z dnia 4 listopada 2019 roku ubezpieczona zachowała prawo, w sytuacji, gdy organ nie wykazał, aby w całym kwestionowanym okresie (tj. od dnia 15 września 2020 roku do dnia 30 listopada 2020 roku) ubezpieczona realizowała czynności objęte przedmiotem ww. umowy;

- wadliwe wyliczenie w zaskarżonej decyzji wypłaconego E. W. zasiłku macierzyńskiego w kwocie 34.731,61 zł, podczas gdy w rzeczywistości otrzymała ona kwotę 28.276,65;

- niedokonanie przez organ rentowy wyczerpującego wyjaśnienia okoliczności sprawy, a przede wszystkim brak powołania się na podstawę prawną wydanego rozstrzygnięcia, co uczyniłoby je przekonującym dla strony odwołującej i pozwoliłoby zrealizować w pełni zasadę pogłębiania zaufania obywateli do organów Państwa oraz zasadę należytego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, mających wpływ na ustalenie ich prawa i obowiązków.

W uzasadnieniu zwrócono uwagę na wadliwe wyliczenie w zaskarżonej decyzji wypłaconego E. W. zasiłku macierzyńskiego w kwocie 34.731,61 zł, podczas gdy w rzeczywistości otrzymała ona kwotę 28.276,65 zł. Następnie wskazano, iż przepisy prawa pracy nie wprowadzają zakazu lub też nie ograniczają podejmowania w czasie trwania urlopu macierzyńskiego lub rodzicielskiego dodatkowego zatrudnienia w oparciu o umowę cywilnoprawną. Żaden przepis nie reguluje zagadnienia związanego z kontynuacją obowiązywania istniejącego stosunku cywilnoprawnego. Stąd uzasadniony jest pogląd, iż obowiązywanie w czasie trwania urlopu macierzyńskiego lub rodzicielskiego stosunku cywilnoprawnego jest prawnie dopuszczalne oraz nie powinno wywoływać negatywnych skutków prawnych w stosunku do ubezpieczonej np. poprzez zmniejszenie wysokości zasiłku macierzyńskiego. W dniu 16 listopada 2020 roku został zawarty aneks do umowy o dzieło UD/2019-11/2 z dnia 4 listopada 2019 roku, który wydłużył okres obowiązywania rzeczonoego stosunku cywilnoprawnego do dnia 31 grudnia 2021 roku. W ramach aneksu wprowadzono dodatkowe wynagrodzenie za okres 1 grudnia 2020 roku – 31 grudnia 2021 roku, jak i również nowy zakres czynności do zrealizowania, nieobjęty umową o dzieło. Niemniej w okresie objętym zaskarżoną decyzją tj. od dnia 15 września 2020 roku do dnia 30 listopada 2020 roku ubezpieczona nie wykonywała przedmiotowych czynności, albowiem była wówczas w okresie pólgu. Twierdzenia organu, iż w tym okresie możliwa była realizacja przez ubezpieczoną umowy o dzieło, naruszając godność ubezpieczonej i jako takie winny spotkać się z brakiem akceptacji tutejszego Sądu. Następnie wskazano, iż ubezpieczona w okresie objętym zaskarżoną decyzją faktycznie nie wykonywała czynności objętych umową o dzieło. Ubezpieczona nie dokonała również żadnego rozliczenia, co tym bardziej potwierdza okoliczność li tylko obowiązywania ww. stosunku cywilnoprawnego, a nie zrealizowania (wykonywania) jego przedmiotu umownego. Powyższe wynikało z kolei z faktu, iż w okresie tym ubezpieczona była w pólgu, a następnie sprawowała opiekę nad drugim dzieckiem tj. J. S..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. W treści uzasadnienia powołano się na art. 36, 41, 47, 66 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U.2021.1133 j.t.) oraz art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.2021.423 j.t.). Wskazano, iż na podstawie przedłożonej dokumentacji przekazanej przez płatnika składek, z którego wynikało należne E. W. wynagrodzenie zasadnicze za okres od września 2019 roku do sierpnia 2020 roku oraz wynagrodzenie z tytułu umowy o dzieło, ustalono podstawę wymiaru należnego jej zasiłku

macierzyńskiego. Ponieważ umowa zawarta została na okres od 11 listopada 2019 roku do listopada 2020 roku należne z jej tytułu wynagrodzenie od miesiąca grudnia 2020 roku zostało wyłączone z podstawy wymiaru zasiłku. Mając na uwadze powyższe w dniach 27 października 2020 roku oraz 24 listopada 2020 roku organ rentowy dokonał na ręce ubezpieczonej E. W. wypłaty zasiłku macierzyńskiego ustalonego od podstawy wymiaru w wysokości 16.914,98 zł tj. z uwzględnieniem wynagrodzenia należnego z tytułu umowy o dzieło. Jednak z uwagi na przesłany w dniu 18 stycznia 2021 roku przez płatnika aneks do umowy o dzieło, Oddział przeprowadził postępowanie wyjaśniające, w toku którego ustalił, iż umowa o dzieło trwa do nadal, ubezpieczona wykonuje prace związane z projektem i co niezwykle istotne – otrzymuje z tego tytułu wynagrodzenie, zaś ubezpieczona zadeklarowała branie udziału w projekcie. W tych okolicznościach Oddział ponownie ustalił wysokość zasiłku macierzyńskiego dla ubezpieczonej z pominięciem wynagrodzenia z tytułu umowy o dzieło, jako składnika wynagrodzenia, do którego zachowuje ona prawo w trakcie pobierania zasiłku.

Pismem procesowym z dnia 07 września 2021 roku odwołująca spółka, obok żądania uchylenia zaskarżonej decyzji wniosła ewentualnie o jej zmianę oraz orzeczenie co do istoty sprawy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca się (płatnik składek) (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C. zatrudnia E. W. na podstawie umowy o pracę od dnia 1 lutego 2019 roku w wymiarze 9/10 etatu. Jednocześnie E. W. wykonuje na rzecz pracodawcy prace badawczo-rozwojowe w ramach realizowanego przez niego projektu pt. „Technologia biorafinacji olejów roślinnych do wytwarzania zaawansowanych materiałów kompozytowych” w ramach umowy o dzieło. Początkowo umowa o dzieło została zawarta na okres od dnia 4 listopada 2019 roku do dnia 30 listopada 2020 roku i wówczas harmonogram realizacji etapów dzieła obejmował termin realizacji prac do dnia 30 listopada 2020 roku. Następnie ww. umowa o dzieło została aneksowana w ten sposób, że został wydłużony okres wykonania zleconych E. W. prac w ramach umowy o dzieło do dnia 31 grudnia 2021 roku i tym samym harmonogram realizacji etapów dzieła obejmował termin realizacji prac do dnia 31 grudnia 2021 roku (zaświadczenie ZUS Z-3 płatnika składek z dnia 6 października 2020 roku, umowa o dzieło nr UD/2019-11/2 zawarta w dniu 4 listopada 2019 roku wraz harmonogramem realizacji etapów dzieła, aneks do umowy o dzieło nr UD/2019-11/2 z dnia 4 listopada 2019 roku zawarty w dniu 16 listopada 2020 roku wraz z harmonogramem realizacji etapów dzieła - akta zasiłkowe). W dniu 5 października 2020 roku E. W. złożyła wniosek o urlop macierzyński i rodzicielski w wymiarze 52 tygodni tj. od dnia 15 września 2020 roku do dnia 13 września 2021 roku w związku z urodzeniem syna O. S. (dowód: wniosek o urlop macierzyński i rodzicielski, odpis skrócony aktu urodzenia znajdujące się aktach zasiłkowych). Płatnik składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C. przesłał do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. zaświadczenie ZUS Z-3 w którym wskazano, iż pracownik E. W. występuje o urlop macierzyński za okres od dnia 15 września 2020 roku do dnia 1 lutego 2021 roku i urlop rodzicielski za okres od dnia 2 lutego 2021 roku do dnia 13 września 2021 roku. Jako podstawę wymiaru składki została wskazana kwota 10.620,00 zł w ramach stałego wynagrodzenia zasadniczego z tytułu umowy o pracę oraz kwoty 24.900,39 zł za miesiąc listopad 2019 roku; 28.593,43 zł za miesiąc grudzień 2019 roku; 24.900,39 zł za miesiąc kwiecień 2020 roku; 24.900,39 zł za miesiąc lipiec 2020 roku – jako wynagrodzenie zmienne w ramach umowy o dzieło (dowód: zaświadczenie ZUS Z-3 płatnika składek z dnia 6 października 2020 roku znajdujące się w aktach zasiłkowych). W piśmie z dnia 27 października 2020 roku płatnik składek poinformował organ rentowy, iż przesłany druk Z-3 dla E. W. został sporządzony prawidłowo. Wykazany procent potrąconej składki jest konsekwencją obniżonej podstawy na ubezpieczenia emerytalno-rentowe wynikające z przekroczenia w miesiącu grudniu przez E. W. rocznego ograniczenia podstawy składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe. Składka na ubezpieczenie chorobowe i ubezpieczenie wypadkowe za miesiąc grudzień 2019 roku została potrącona od pełnej podstawy wynagrodzenia czyli w pełnej należnej wysokości. Skorygowana deklaracja rozliczeniowa (...) E. W. za miesiąc grudzień 2019 roku obejmuje wynagrodzenie za listopad 2019 roku z tytułu umowy cywilnoprawnej w kwocie 24.900,39 zł oraz wynagrodzenie za miesiąc grudzień w łącznej kwocie 39.213,43 zł zarówno z tytułu umowy cywilnoprawnej i wynagrodzenia z umowy o pracę z podziałem jak w druku Z3 (pismo z dnia 27 października 2020 roku znajdujące się w aktach zasiłkowych). W piśmie z dnia 11 stycznia 2021 roku ponownie przesłano wyjaśnienia w powyższym zakresie. Ponadto do wiadomości dołączono aneks do umowy o dzieło E. W. z dnia 16 listopada 2020

roku. Wskazano iż E. W. jest kierownikiem projektu i prowadzi prace badawczo-rozwojowe w projekcie (...) pt. „Technologia biorafinacji olejów roślinnych do wytwarzania zaawansowanych materiałów kompozytowych”. Okres realizacji projektu wynosi 36 miesięcy, a jego planowany czas zakończenia to maj 2022 roku. Poinformowano również, iż w związku z tym, iż jest to projekt badawczo-rozwojowy, to nie jest możliwe pełne przewidzenie uzyskiwanych wyników. Przyjęto zatem, że projekt będzie poddawany ewaluacji co 12 miesięcy i na podstawie wyników tej ewaluacji podejmowana będzie decyzja o jego dalszej kontynuacji. Ostatnia ewaluacja miała miejsce w listopadzie 2020 roku, w wyniku czego umowa o dzieło E. W. została aneksowana o kolejne etapy prac i wydłużona o kolejne 12 miesięcy (pismo z dnia 11 stycznia 2021 roku znajdujące się w aktach zasiłkowych). W piśmie z dnia 8 marca 2021 roku płatnik składek poinformował, że od dnia 15 września 2020 roku do nadal E. W. wykonuje prace związane z projektem (...) i z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie. Ostatni etap prac odebrany został w grudniu 2020 roku i w tym miesiącu zrealizowana została także wypłata. Jako dowód załączono potwierdzenie realizacji przelewu z dnia 31 grudnia 2020 roku. Ponadto poinformowano, iż w związku z przejściem na zasiłek macierzyński oraz nowym aneksem do umowy o dzieło zawartym w dniu 16 listopada 2020 roku E. W. zadeklarowała branie udziału w pracach badawczo-rozwojowych (pismo z dnia 8 marca 2021 roku znajdujące się w aktach zasiłkowych).

Decyzją z dnia 17 czerwca 2021 roku znak: 06000/604/MW37469/2021-ZAS zobowiązano płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C. do zwrotu nienależnie wypłaconego E. W. zasiłku macierzyńskiego z funduszu chorobowego za okres od dnia 15 września 2020 roku do dnia 30 listopada 2020 roku w łącznej kwocie 15 805,02 zł wraz z odsetkami. W uzasadnieniu wskazano, iż podstawa wymiaru świadczenia została przez organ rentowy ustalona w oparciu o dokumentację przesłaną przez płatnika składek tj. sporządzone w dniu 6 października 2020 roku zaświadczenie płatnika składek oraz kserokopie umowy o dzieło z dnia 4 listopada 2019 roku. W zaświadczeniu tym zostało podane wynagrodzenie zasadnicze za okres od września 2019 roku do sierpnia 2020 roku oraz wynagrodzenie z tytułu umowy o dzieło. Z uwagi na fakt, iż umowa o dzieło została zawarta na okres od 4 listopada 2019 roku do 30 listopada 2020 roku, od miesiąca grudnia 2020 roku została wyłączona z podstawy wymiaru zasiłku, ponieważ przysługiwała do określonego terminu. W związku z przesłanym aneksem do umowy o dzieło organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające w toku którego ustalono, że umowa o dzieło trwa nadal, a E. W. wykonuje prace związane z projektem (...) i z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie. Ponadto w związku z przejściem na zasiłek macierzyński E. W. zadeklarowała chęć brania udziału w pracach dotyczących tego projektu. Oddział ponownie przeliczył podstawę wymiaru z pominięciem umowy o dzieło, gdyż jest to składnik wynagrodzenia do którego pracownik zachowuje prawo (decyzja z dnia 17 czerwca 2021 roku znak: 06000/604/MW37469/2021-ZAS – akta zasiłkowe).

Płatnik składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C. nie zgodził się z powyższą decyzją i wniósł odwołanie do sądu.

Stan faktyczny sprawy został ustalony w oparciu o akta zasiłkowe ZUS w szczególności o zaświadczenie ZUS Z-3 płatnika składek z dnia 6 października 2020 roku, umowę o dzieło nr UD/2019-11/2 zawartą w dniu 4 listopada 2019 roku, aneks do umowy o dzieło nr UD/2019-11/2 z dnia 4 listopada 2019 roku zawarty w dniu 16 listopada 2020 roku. Stan faktyczny jest bezsporny, jednakże z ustalonego jak wyżej stanu faktycznego strony wywodziły różne skutki prawne.

W toku postępowania Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął dowód z zeznań świadka E. W. jako nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Postanowieniem z dnia 01 września 2021 roku organ rentowy sprostował oczywistą omyłkę w zaskarżonej decyzji.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie płatnika składek należało uwzględnić.

Przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego (macierzyńskiego) zastosowanie mają ogólne zasady uregulowane w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U.2021.1133 j.t.) zwanej dalej ustawą zasiłkową jak również w tym przypadku przepisy

ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 2021.423 j.t.) zwanej dalej ustawą systemową.

Art. 36 ustawy zasiłkowej stanowi, iż podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonemu będącemu pracownikiem stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy.

Zgodnie z art. 41 ust. 1. ustawy zasiłkowej przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego nie uwzględnia się składników wynagrodzenia, do których pracownik zachowuje prawo w okresie pobierania tego zasiłku zgodnie z postanowieniami układów zbiorowych pracy lub przepisami o wynagradzaniu, jeżeli są one wypłacane za okres pobierania tego zasiłku. Zgodnie z ust. 2 art. 41 ww. ustawy składników wynagrodzenia przysługujących w myśl umowy o pracę lub innego aktu, na podstawie którego powstał stosunek pracy, tylko do określonego terminu nie uwzględnia się przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego należnego za okres po tym terminie.

Art. 3 ust. 3 ustawy zasiłkowej stanowi, iż wynagrodzenie to przychód pracownika stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, po odliczeniu potrąconych przez pracodawcę składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe oraz ubezpieczenie chorobowe.

Zgodnie z art. 31 ust. 5 ustawy zasiłkowej, do zasiłku macierzyńskiego stosuje się odpowiednio przepisy art. 11 ust. 4 oraz art. 12 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i 3.

W myśl art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Stan faktyczny sprawy jest bezsporny. Osiał sporu pomiędzy stronami pozostawało to, czy wynagrodzenie z tytułu umowy o dzieło, należy traktować, jak twierdzi organ rentowy, jako składnik pracowniczego wynagrodzenia, do którego ubezpieczona zachowuje prawo w trakcie pobierania zasiłku macierzyńskiego. Tak więc spór sprowadza się do tego, czy w niniejszej sprawie ma zastosowanie art. 41 ustawy zasiłkowej.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w przepisie art. 3 ust. 3 ustawy zasiłkowej wskazano, że wynagrodzenie oznacza przychód pracownika stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, po odliczeniu potrąconych przez pracodawcę składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe oraz ubezpieczenie chorobowe. Tym samym wynagrodzeniem w rozumieniu ustawy jest także wynagrodzenie wypłacane z tytułu umowy o dzieło. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracownika, z którym pracodawca dodatkowo zawarł umowę o dzieło, stanowi łączny przychód, uzyskany z umowy o pracę oraz umowy o dzieło (art.18 ust. 1 i 1a oraz art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Ponadto, pracodawca, który zawiera z własnym pracownikiem umowę zlecenia (bądź inną umowę o świadczenie usług), nie dokonuje zgłoszenia pracownika do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako zleceniobiorcy. Powyższe wynika z przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych. Przemawia za tym treść wyżej powołanego art. 8 ust. 2a., jak również art. 18 ust. 1a, który przewiduje, że w przypadku ubezpieczonych o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło.

Jak wynika z ugruntowanej praktyki orzeczniczej Sądu Najwyższego „niedopuszczalnym jest traktowanie wynagrodzenia z umowy zlecenia (tu umowy o dzieło) jako okresowego składnika wynagrodzenia, o którym mowa w art. 41 ust. 2 ustawy zasiłkowej, a to z uwagi na fakt, że umowa zlecenia jest dodatkowym tytułem ubezpieczenia, nie zaś dodatkowym składnikiem wynagrodzenia. Z tego powodu brak jest podstaw do zmiany podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego w sytuacji kiedy umowa zlecenia rozwiązuje się. Skoro zakres przedmiotowy art. 41 ust. 2 jest ściśle

określony, czyli wyłącza z podstawy wymiaru zasiłku tylko składnik pracowniczego wynagrodzenia przysługujący do określonego terminu, to uzasadnia to stwierdzenie, że przepis ten nie może stanowić podstawy odmowy uwzględnienia w zasiłku przychodu z umowy cywilnoprawnej – który takim składnikiem nie jest – nawet gdy zakończyła się przed terminem zasiłku macierzyńskiego” (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 września 2019 r. II UK 87/18).

W uzasadnieniu wyroku z dnia 21 lutego 2019 roku I UK 460/17 Sąd Najwyższy stwierdził, że „w sytuacji z art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych występuje tylko jeden tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym, czyli pracownicy. Nie oznacza to jednak, że do przychodu z umowy cywilnej mają zastosowanie regulacje z art. 41 ust. 1 i 2 ustawy zasiłkowej. Rzecz w tym, że art. 8 ust. 2a nie znosi prawnej odrębności umów cywilnych i stosunku pracy (także art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Ubezpieczony jest nadal stroną stosunku pracy i prócz tego stroną umowy cywilnoprawnej. Zsumowaniu podlegają tylko przychody z tych zobowiązań. Przychód z umowy cywilnoprawnej nie jest wynagrodzeniem za pracę ze stosunku pracy. Podkreśla się tę odrębność, gdyż art. 41 nie odnosi się do przychodu z umowy cywilnoprawnej a tylko do przychodu ze stosunku pracy, czyli nawet wtedy gdy występuje sytuacja z art. 8 ust. 2a. Artykuł 41 ma na uwadze składniki pracowniczego wynagrodzenia, dlatego zakres tej regulacji nie odnosi się do wynagrodzenia z umowy cywilnoprawnej. Regulacja ujęta w tym przepisie stanowi racjonalny wyjątek od zasady, że w czasie niezdolności do pracy ubezpieczony pracownik powinien mieć ochronę w postaci zasiłku chorobowego (macierzyńskiego), adekwatną do wcześniejszego przychodu. Wyjątkiem jest sytuacja, w której zasiłek nie powinien obejmować składnika wynagrodzenia, którego pracownik nie traci w czasie chorobowego (art. 41 ust. 1) albo gdy składnik wynagrodzenia przysługuje tylko do określonego terminu (np. dodatek służbowy) i dlatego nie uwzględnia się go przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego za okres po tym terminie (art. 41 ust. 2). Skoro zakres przedmiotowy art. 41 ust. 2 jest ściśle określony, czyli wyłącza z podstawy wymiaru zasiłku tylko składnik pracowniczego wynagrodzenia przysługujący do określonego terminu, to uzasadnia to stwierdzenie, że przepis ten nie może stanowić podstawy odmowy uwzględnienia w zasiłku przychodu z umowy cywilnoprawnej, nawet gdy zakończyła się przed terminem zasiłku macierzyńskiego”.

W niniejszej sprawie ustalono, że ubezpieczona E. W. pobierała wynagrodzenie u płatnika składek z tytułu umowy o pracę oraz z tytułu umowy o dzieło. Płatnik składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C. w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia również przychód z tytułu umowy o dzieło. Oznacza to, że wynagrodzenie z umowy o dzieło jest oskładkowanym przychodem zaliczanym do przychodu ze stosunku pracy. Podlega ono wliczeniu do podstawy zasiłkowej na takich samych zasadach jak składniki wynagrodzenia przysługujące w myśl umowy o pracę lub innego aktu nawiązującego stosunek pracy do określonego terminu. Wynagrodzenie z tego tytułu należy uwzględniać w podstawie w kwocie faktycznie wypłaconej.

W należnym E. W. zasiłku macierzyńskim należy więc uwzględnić zarówno przychód z umowy o pracę jak również przychód z umowy o dzieło. Przychód z umowy o dzieło, w świetle wyżej przedstawionych rozważań, nie może być traktowany jako składnik pracowniczego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 41 ustawy zasiłkowej, a to z uwagi na fakt, że umowa o dzieło jest dodatkowym tytułem ubezpieczenia, a nie składnikiem wynagrodzenia.

Wskazać również należy, iż w przypadku zasiłku macierzyńskiego nie stosuje się art. 17 ustawy zasiłkowej. Zgodnie z art. 17 ust. 1 ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Zgodnie z art. 31 ust. 5 ustawy zasiłkowej do zasiłku macierzyńskiego stosuje się odpowiednio przepisy art. 11 ust. 4 oraz art. 12 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i 3. Wymienione tam przepisy dotyczą zasiłku chorobowego, które mają odpowiednie zastosowanie do zasiłku macierzyńskiego. Wśród nich nie ma art. 17 ustawy zasiłkowej. Tym samym nawet gdyby E. W. (pracownik odwołującej się – płatnika składek) wykonywała czynności objęte umową o dzieło w trakcie pobierania zasiłku macierzyńskiego nie wyłącza to jej prawa do zasiłku macierzyńskiego i jednocześnie nie uzasadnia wyłączenia z podstawy wymiaru zasiłku wynagrodzenia z umowy o dzieło.

W niniejszej sprawie nie było więc podstaw do ponownego ustalenia wysokości podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego, z pominięciem umowy o dzieło, z odwołaniem się do art. 41 ust. 1 - 2 ustawy zasiłkowej, wskazując na umowę o dzieło jako składnik pracowniczego wynagrodzenia do którego pracownik zachowuje prawo. Nie ma też innej

podstawy prawnej, która uzasadniałaby ponowne ustalenie wysokości podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego przysługującego E. W..

W ostateczności uznać należy, że wypłacony E. W. zasiłek macierzyński za okres od 15 września 2020 roku do 30 listopada 2020 roku w łącznej kwocie 15 805,02 zł, nie jest świadczeniem nienależnym.

Z tej przyczyny nie ma w niniejszej sprawie zastosowania art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2021.423 t.j.), zwanej dalej ustawą systemową, bowiem niezbędną przesłanką jego zastosowania jest istnienie nienależnego świadczenia.

Na marginesie tylko przypomnieć należy, że zgodnie z art. 84 ust. 6 ustawy systemowej, jeżeli wypłacenie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot, za cały okres, za który nienależne świadczenia zostały wypłacone. Konieczną przesłanką odpowiedzialności płatnika na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy systemowej jest wina płatnika w niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu przekazania organowi rentowemu wymaganych informacji, polegająca na niedochowaniu należytej staranności. Organ rentowy musi określając zobowiązanie płatnika na podstawie art. 84 § 6 ustawy, wskazać zindywidualizowany dokument, w którym płatnik zamieścił nieprawdziwe dane wprowadzające organ rentowy w błąd i skutkujące wypłatą nienależnego świadczenia. Jednakże odpowiedzialność ta uzależniona jest od winy płatnika, bowiem przekazywanie obiektywnie nieprawdziwych informacji uznaje się za czyn niedozwolony, a w tym wypadku konieczne jest stwierdzenie winy sprawcy. Przesłanką odpowiedzialności jest zatem wina płatnika w niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu przekazania organowi rentowemu wymaganych informacji, polegająca na niedochowaniu należytej staranności. Organ rentowy odpowiedzialny za wypłatę świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie jest zwolniony przy tym z dokładnego, merytorycznego zbadania kierowanej do niego dokumentacji. Jeśli więc pobranie nienależnych świadczeń spowodowane było nie tylko błędem pracodawcy, ale i organu rentowego, nie można żądać od płatnika składek zwrotu tychże świadczeń (wyrok z dnia 6 grudnia 2017 r. Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu w sprawie o sygn. akt III AUa 1076/17, wyrok z dnia 16 lutego 2017 r w sprawie o sygn. akt III AUa 698/16). W niniejszej sprawie organ rentowy powoływał się na treść art. 84 ust. 6 ustawy systemowej wskazując, iż pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek (odwołującej się) nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń. Niemniej jednak organ rentowy nie wskazał konkretnego dokumentu, w którym płatnik zamieścił nieprawdziwe dane wprowadzające organ rentowy w błąd i skutkujące wypłatą nienależnego świadczenia. Nie wskazał również winy płatnika w przekazaniu takich danych, która decyduje o jego odpowiedzialności. Nawet gdyby sporne świadczenie miało charakter świadczenia nienależnego, nie zostały przez organ rentowy wykazane przesłanki z art. 84 ust. 6 ustawy systemowej uzasadniające żądanie zwrotu wypłaconego świadczenia.

Wobec powyższego na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., odwołanie płatnika składek należało uwzględnić. W punkcie 2 wyroku orzeczono o kosztach stosownie do art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 j.t.).

Sędzia Alina Kołakowska

Sygn. akt V U 128/21

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS O/C., z pouczeniem możliwości wniesienia apelacji w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia wyroku z uzasadnieniem; zwracając akta ZUS i zobowiązując do ich zwrotu w przypadku wniesienia apelacji,

2. Akta przedłożyć z wpływem lub za 21 dni.

C., dnia 8 grudnia 2021 r.

Sędzia Alina Kołakowska